

82.

На основу члана 46. став 2. Закона о мјерним јединицама и мјерилима („Службени лист СФРЈ”, бр. 9/84) директор Савезног завода за мјере и драгоцене метале прописује

ПРАВИЛНИК

О УСЛОВИМА ЗА ОСНИВАЊЕ ЛАБОРАТОРИЈА ЗА ПРЕГЛЕД АРЕОМЕТАРА И АЛКОХОЛОМЕТАРА

Члан 1.

Овим правилником прописују се услови за оснивање лабораторија за преглед ареометара и алкохолметара које у погледу стручности радника, опреме и радних просторија морају испуњавати организације удруженог рада и радни људи који самостално обављају дјелатност личним радом средствима рада у својини грађана који производе ареометре и алкохолметаре.

Услови из става 1. овог члана означавају се скраћено знаком PUL. GA-(1; 4)/2.

Члан 2.

Радници које су организације удруженог рада и радни људи из члана 1. овог правилника дужни да обезбиједу за преглед ареометара и алкохолметара морају имати IV степен стручне спреме, односно средњу школу хемијског смјера и морају познавати поступак и методе прегледа ареометара и алкохолметара.

Члан 3.

За преглед ареометара и алкохолметара потребна је следећа опрема:

- 1) гарнитура ареометара и алкохолметара-радних еталона;
- 2) термостати;
- 3) стаклени цилиндри;
- 4) лабораторијски стаклени термометар;
- 5) посуде за испирање ареометара и алкохолметара;
- 6) стативи, лијевкови и мијешалице;
- 7) ланене крпе за брисање;
- 8) течности за преглед ареометара и алкохолметара;
- 9) прибор за жигосање стаклених мјерила.

Члан 4.

Ареометри-радни еталони морају имати тачност $\pm 5 \cdot 10^{-4} \text{ g/cm}^3$ и исто толику вриједност најмањег подјелка на скали, а гарнитура ареометара-радних еталона мора покривати мјерни опсег од $0,600 \text{ g/cm}^3$ до $2,020 \text{ g/cm}^3$.

Алкохолметри-радни еталони морају имати тачност $\pm 0,1\%$ и најмањи подјелак на скали $0,1\%$, а гарнитура алкохолметара-радних еталона мора покривати мјерни опсег од 0% до 100% .

Члан 5.

Термостат мора одржавати константну температуру у границама $\pm 0,5^\circ\text{C}$.

Члан 6.

Стаклени цилиндри за течност у којој се обавља преглед ареометара и алкохолметара морају бити израђени од стакла без дефеката који би кривили слику мениска при читавању и морају имати масивну основу која обезбјеђује стабилност.

Стаклени цилиндри морају имати следеће димензије:

- 1) висину: од 500 mm до 520 mm;
- 2) пречник: а) од 100 mm до 120 mm за урочавање највише два ареометра или алкохолметара; б) 170 mm за урочавање већег броја ареометара или алкохолметара, али не више од пет.

При прегледу ареометара и алкохолметара могу се употребити и стаклени цилиндри чије се димензије разликују од наведених димензија, под условом да пречник

цилиндра буде најмање 25 mm или већи од пречника тога ареометра или алкохолметара, а висина - довољна да дно ареометра или алкохолметара, при слободном пливању, буде најмање 25 mm удаљено од унутрашњег дна цилиндра.

Члан 7.

Лабораторијски стаклени термометри-радни еталони, који служе за преглед термометара уграђених у тијело ареометара и алкохолметара, морају имати мјерни опсег од 0°C до $+ 50^\circ\text{C}$ и тачност $\pm 5 \cdot 10^{-2}^\circ\text{C}$.

Члан 8.

Посуде за испирање ареометара и алкохолметара морају бити израђене од стакла, висина им мора износити од 500 mm до 520 mm и пречник најмање 80 mm.

Члан 9.

Стативи морају бити израђени од дрвета, метала или пластичне масе.

Лијевкови и мијешалице могу бити од стакла и пластичне масе, а дужина мијешалице мора бити толика да омогући мијешање укупне запремине течности за преглед ареометара или алкохолметара.

Члан 10.

Прибор за жигосање ареометара и алкохолметара састоји се од:

- 1) апарата за жигосање стаклених мјерила опјешчавањем;
- 2) компресора са радним притиском од 0,6 МПа до 1 МПа (6 bar до 10 bar);
- 3) сита за просијавање пијеска, димензија окаца $0,2 \text{ mm} \cdot 0,2 \text{ mm}$.

Члан 11.

Радна просторија за преглед ареометара и алкохолметара мора се састојати из радне просторије за преглед и радне просторије за жигосање ареометара и алкохолметара.

Члан 12.

У радној просторији за преглед ареометара и алкохолметара морају се налазити:

- 1) лабораторијски сто, писаћи сто и столица за рад радника који обавља преглед ареометара и алкохолметара;
- 2) ормари и полице за смјештај ареометра-радних еталона и алкохолметара-радних еталона, течности за преглед ареометара и алкохолметара и остала потребна опрема за преглед ареометара и алкохолметара;
- 3) дигестор за рад са отровним испарљивим течностима.

Члан 13.

У радној просторији за жигосање ареометара и алкохолметара морају се налазити:

- 1) дигестор за извлачење загађеног ваздуха;
- 2) сто и столица за радника који обавља жигосање;
- 3) мокри чвор.

Члан 14.

Радна просторија мора:

- 1) да буде сува, чиста и изграђена у складу са важећим техничким нормативима;
- 2) да испуњава прописане услове у погледу хигијенско-техничке заштите;
- 3) да буде довољно пространа за смјештај опреме и обављање прегледа ареометара и алкохолметара;
- 4) да има дневно и електрично освјетљење према југословенском стандарду JUS U. C9. 100 прописаном у Рје-

шењу о Југословенском стандарду за зградарство („Службени лист ФНРЈ”, бр. 48/62), односно да освјетљење буде „велико” и да се електрично освјетљење изводи као „опште освјетљење”;

5) да има мокри чвор подешен за рад са хемикалијама.

Члан 15.

У радној просторији не смију се држати предмети или обављати послови који би ометали рад при прегледу ареометара и алкохолметара.

Члан 16.

Температура у радној просторији мора бити у границама $15\text{ }^{\circ}\text{C} \pm 5\text{ }^{\circ}\text{C}$ или $20\text{ }^{\circ}\text{C} \pm 5\text{ }^{\circ}\text{C}$, зависно од референтне температуре ареометара или алкохолметара који се прегледају, са дозвољеним промјенама у току мјерења до $\pm 1\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Радна просторија мора имати уређај за климатизацију.

Члан 17.

Радна просторија мора бити смјештена тако да се избјегне дејство директних сунчевих зрака.

Члан 18.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу СФРЈ”.

Бр. 0404-1826/1

13. августа 1985. године

Београд

Директор
Савезног завода за мјере и
драгоцене метале
Милосав Војичић, с.р.

83.

На основу члана 46. став 2. Закона о мјерним јединицама и мјерилима („Службени лист СФРЈ”, бр. 9/84) директор Савезног завода за мјере и драгоцене метале прописује

ПРАВИЛНИК

О УСЛОВИМА ЗА ОСНИВАЊЕ ЛАБОРАТОРИЈА ЗА ПРЕГЛЕД БУТИРОМЕТАРА ЗА МЛИЈЕКО, СИР И ПАВЛАКУ

Члан 1.

Овим правилником прописују се услови за оснивање лабораторија за преглед бутирометара за млијеко, сир и павлаку које у погледу стручности радника, опреме и радних просторија морају испуњавати организације удруженог рада и радни људи који самостално обављају дјелатност личним радом средствима рада у својини грађана који производе бутирометре за млијеко, сир и павлаку (у наставку текста: бутирометри).

Услови из става 1. овог члана означавају се скраћено, ознаком PUL.GB-(1;2;3)/1.

Члан 2.

Радници које су организације удруженог рада и радни људи из члана 1. овог правилника дужни да обезбиједу за преглед бутирометара, морaju имати IV степен стручне спреме, односно средњу школу хемијског смјера и морају познавати поступак и методе прегледа бутирометара.

Члан 3.

За преглед бутирометара потребна је следећа опрема:

- 1) аналитичка вага класе тачности I ;

- 2) аутоматске пипете са живом;
- 3) оптички апарат за испитивање напрезања стакла, са видним пољем од $F = 155\text{ mm}$;
- 4) лењир са нонијусом са тачношћу $\pm 0,01\text{ mm}$;
- 5) раван лењир, са мјерним опсегом од 0 mm до 250 mm и тачношћу од $\pm 0,5\text{ mm}$;
- 6) лабораторијски стаклени термометар пуњен живом са мјерним опсегом од $0\text{ }^{\circ}\text{C}$ до $+35\text{ }^{\circ}\text{C}$, најмањим подјелком $0,1\text{ }^{\circ}\text{C}$ и тачношћу $\pm 0,05\text{ }^{\circ}\text{C}$;
- 7) уређај за сушење бутирометара;
- 8) прибор за чишћење бутирометара (чаше, стаклени балони за дестиловану воду, хром-сумпорна киселина, четке, ланене крпе за брисање);
- 9) сталци за држање бутирометара.

Члан 4.

Аутоматска пипета са живом мора бити тако градуирана да при прегледу испушта запремине живе од:

- 1) $0,1250\text{ cm}^3$ – за бутирометре за млијеко;
  - 2) $0,0575\text{ cm}^3$ – за бутирометре за павлаку;
  - 3) $0,0335\text{ cm}^3$ – за бутирометре за сир.
- Тачност аутоматске пипете са живом мора износити $\pm 1 \cdot 10^{-4}\text{ cm}^3$.

Члан 5.

Осим опреме из члана 3. овог правилника, радна просторија мора да има и прибор за жигосање стаклених мјерила.

Члан 6.

Опрема за жигосање бутирометра опјешчавањем састоји се од:

- 1) апарата за жигосање стаклених мјерила опјешчавањем;
- 2) компресора са радним притиском од $0,6\text{ MPa}$ до 1 MPa (6 bar до 10 bar);
- 3) сита за просијавање пијеска, димензија оцака $0,2\text{ mm} \cdot 0,2\text{ mm}$.

Члан 7.

Радна просторија за преглед бутирометра мора:

- 1) да буде суха, чиста и изграђена у складу са важећим техничким нормативима;
- 2) да испуњава прописане услове у погледу хигијенско-техничке заштите;
- 3) да буде довољно пространа за смјештај опреме и обављање прегледа бутирометара;
- 4) да има дневно и електрично освјетљење према југословенском стандарду JUS U. C9.100, прописаном Рјешењем о југословенском стандарду за зградарство („Службени лист ФНРЈ”, бр. 48/62), односно да освјетљење буде „велико” и да се електрично освјетљење изводи као „опште” освјетљење.

Члан 8.

У радној просторији морају се налазити:

- 1) лабораторијски сто, писаћи сто и столица за рад радника;
- 2) ормари и полице за смјештај опреме потребне за преглед бутирометара;
- 3) сто за вагу који мора бити учвршћен тако да се не може помјерати и мијењати положај.

Члан 9.

У радној просторији се не смију држати предмети или обављати послови који би ометали рад при прегледу бутирометара.

Члан 10.

Температура у радној просторији мора износити $20\text{ }^{\circ}\text{C} \pm 2\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Радна просторија мора имати уређај за климатизацију.